

El pacte amb la corona espanyola

Convergència i Unió es planteja apel·lar a l'arbitratge simbòlic de la corona per proposar un nou model d'estat que reconegui la pluralitat nacional. No és la primera vegada que el catalanisme s'adreça a la corona espanyola per resoldre les seves aspiracions.

"No acabem de trobar el nostre lloc dintre d'Espanya. I molt ens fa l'efecte que el conjunt d'Espanya tampoc no acaba de veure'ns com un de més". La seua vella del Senat espanyol va ser l'escenari escollit per Jordi Pujol el passat mes de març per reclamar obertament per primera vegada de forma oficial un nou disseny de l'estat espanyol diferent al que ha funcionat des de la transició fins a l'actualitat. Es tractava de parlar de l'estat de les autonomies, i el que va fer el president de la Generalitat és advertir precisament que "la definitiva configuració de l'estat de les autonomies no serà prou satisfactòria per a Catalunya".

Pujol va voler exposar una visió de l'estat espanyol "d'una altra manera que no com fins ara ha estat vist". Aquesta "altra manera" vol dir un nou model d'estat que reconegués el caràcter diferenciat de les diverses nacions que l'integren, lluny de l'homogeneïtzació actual entre autonomies i nacions. Com a exemple, va posar el model que "durant segles" va estar vigent, que va prendre la forma d'"una sobirania compartida i limitada però real", en referència al model existent abans de 1714, quan Catalunya i Espanya estaven unides només pel vincle de la corona. En aquesta direcció, Jordi Pujol va recordar que fins molt entrat el segle XVIII fou vigent l'expressió "Rei de les Espanyes", precisant que "no es tracta de reivindicar aques-

ta expressió però sí el seu sentit".

La referència de Jordi Pujol a la "sobirania compartida" va tenir un notable ressò en diferents nivells. Curiosament una de les persones que va manifestar interès personal per conèixer la proposta del president de la Generalitat va ser Joan Carles I, que amb motiu d'un acte oficial, li va demanar què volia dir "exacta-

vançar cap a un model d'estat equiparable al que existia abans de 1714, tant en escenaris catalans com espanyols. En una conferència al Círculo de Lectores de Madrid del mes de novembre de 1996 ja anunciava que "potser el que caldrà fer és recuperar aquella idea d'Espanya que tenien alguns reis catalano-aragonesos".

La necessitat de negociar un nou model d'estat superador de les deficiències de l'actual marc autonòmic és l'objectiu del debat que tant CDC com UDC han obert formalment els darrers mesos amb la presentació de dos documents que recullen les noves aspiracions del nacionalisme majoritari a Catalunya. En aquest debat, a més de les referències al model anterior a 1714, s'inclou també, en alguns casos explícitament, com ha fet Unió, la necessitat que la corona espanyola, i concretament el rei, en la seva condició de cap d'estat, representi un paper simbòlic de garant d'aquest nou model.

En el seu document, Convergència no fa cap referència directa al paper de la corona, ja que Pujol és més partidari de la conversa privada i directa que no pas de les apel·lacions públiques. Però els seus contactes amb la Casa Reial són periòdics i el seu entorn assegura que el president de la Generalitat considera clau aconseguir la complicitat del rei en la definició d'un nou model d'estat. Unió, en canvi, en el document sobre el model d'estat ha optat per apel·lar directament a la

**Des de CiU es
pensa en el rei
com el
garant simbòlic
d'un nou model
d'estat que
reconegui la
plurinacionalitat.**

ment" això de la sobirania compartida.

Alguns dels interrogants generats en aquell moment els va respondre Jordi Pujol al Parlament de Catalunya, a preguntes de l'oposició. Sobirania compartida "és el tipus de sobirania que tenia Catalunya abans de 1714, que en realitat no era una sobirania plena (...) però sí amb molt més poder polític que no dona l'Estatut d'autonomia actual".

En els darrers anys, Jordi Pujol ha sovintejat i incrementat les referències a la necessitat d'a-

necessitat d'un "compromís" bilateral entre la corona i Catalunya que converteixi la monarquia en la institució garant de la identitat catalana.

El nacionalisme polític majoritari actualment a Catalunya ha tingut sempre un especial interès a tenir un vincle amb la corona. Des que va arribar a la presidència de la Generalitat, Jordi Pujol sempre ha procurat mantenir una relació bilateral i directa amb la Casa Reial. No ha estat una relació fàcil, ja que els successius governs espanyols l'han vista sempre amb reticències, perquè darrere hi veuen la voluntat de Pujol de negligir-los buscant un interlocutor superior, el cap d'estat.

La política de gestos més visibles del president de la Generalitat cap a la corona va començar amb una visita oficial el 1985, però va cristal·litzar, tres anys després, quan Pujol va convidar Joan Carles I a presidir la commemoració del Mil·lenari de Catalunya. Curiosament el moment més delicat que han viscut les relacions entre CiU i la corona va tenir lloc només un any després, el setembre de 1989, amb la inauguració de l'Estadi Olímpic de Montjuïc, on el rei va rebre una sonora xiuladissa en la qual van participar les joventuts de Convergència. A resultes d'aquells fets, la Generalitat es va veure obligada a fer un acte públic d'adhesió a la corona. Les relacions es van refer, però, l'any següent, amb una gira de l'hereu de la corona, el príncep Felip, per diverses localitats catalanes amb l'objectiu de fer "immersió monàrquica".

Memorial de greuges. Aquesta voluntat de Pujol de tenir una relació directa amb la corona entronca amb la tradició històrica del catalanisme polític, sobretot el conservador, que sempre ha buscat en la corona un interlocutor per resoldre les seves aspiracions. Així ho va fer Valentí Almirall el 1885, quan va presentar directament a Alfons XII el Memorial de Greuges, un manifest criticant la reobertura del procés

ARXIU / EFE

Jordi Pujol ha buscat sempre tenir una relació directa amb la Casa Reial, concretament amb Joan Carles I. Aquesta voluntat, l'han vista amb reticències els diferents governs espanyols.

lliurecanvista i els tractats amb França i Gran Bretanya pels perjudicis que comportaven a la indústria tèxtil catalana. Tres anys després seria la Lliga de Catalunya l'entitat que es dirigí a la reina regent Maria Cristina. En aquella ocasió els catalanistes, a més de reiterar fidelitat a la corona, van proposar que s'adoptés com a model la solució que l'emperador d'Àustria va aplicar a Hongria el 1867 —un grau de sobirania molt alt segellat per la corona comuna— i van reivindicar la restitució de les Corts catalanes.

Un altre dels moments rellevants en què el catalanisme polític es dirigí a la corona va tenir lloc el mes d'abril de 1904 a l'Ajuntament de Barcelona. Francesc Cambó es dirigí a Alfons XIII per demanar autonomia municipal per a la ciutat.

Malgrat entroncar amb aquesta tradició del catalanisme polític, l'historiador Joan B. Culla creu que en l'actualitat les invocacions que pugui fer el nacionalisme a la corona tenen una finalitat més "tàctica", que busca més "tranquil·litzar les possibles reticències a una demanda de més sobirania" que al paper efectiu que pugui representar en la pràctica el monarca. En la mateixa línia, el catedràtic de ciència política Ferran Requejo defensa que aquesta apel·lació és legítima si es considera el rei com a "referent simbòlic de cap d'estat que legitima un nou model d'estat". Per a Requejo, "la monarquia és perfectament compatible amb un model d'estat que reconegui la plurinacionalitat".

Pere Martí